

Piráti žádají zakládání firem on-line bez notáře

David Satke
advokát a člen
České pirátské strany

PRO

V

V České republice ročně vznikne více než 30 tisíc společností s ručením omezeným a téměř tisíc akciových společností. Problematika zjednodušení procesu založení nové společnosti je tedy pro praxi poměrně významná. Ke zlepšení právního a technologického prostředí má přispět také nová evropská směrnice o využívání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností.

Rámcová pozice vydaná tuzemským ministerstvem spravedlnosti k návrhu směrnice uvádí, že při zakládání kapitálových společností v České republice hrají stěžejní úlohu notáři, neboť ověřují identitu zakladatelů a jejich vůli založit kapitálovou společnost a zajišťují soulad zakladatelského právního jednání se zákonem. Tyto argumenty však podle mého názoru neodpovídají skutečnosti a nejsou správné.

Identitu je možné ověřit jak elektronicky, tak jednoduchým ověřením podpisu na příslušném dokumentu. V současné době lze podávat elektronicky jiná podání vůči státu prostřednictvím datové schránky a elektronického podpisu, a není zde tedy rozumný důvod, proč takovouto on-line identifikaci znemožňovat u zakládání obchodních společností. I při identifikaci osob takzvané off-line existují jiné a jednodušší prostředky než notářský zápis. Existuje institut ověření podpisu, při kterém je kontrolována identifikace podepisující osoby. Pokud je možné s ověřeným podpisem převádět nemovitosti a podávat návrhy na změny v zápisech obchodních společností, neexistuje zjevně rozumný důvod, proč při zakládání obchodních společností takovou formu identifikace vyloučit.

Dalším argumentem ministerstva je zajištění zákonnosti zakladatelského právního jednání. Zatímco zajisté budou existovat společnosti se složitou vnitřní strukturou již od založení (a tam proces založení bude vyžadovat právní asistenci advokátů a notářů), platí, že naprostá většina společností s ručením omezeným a také značný počet jednočlenných akciových společností využívá zcela jednoduchou strukturu základního dokumentu, kterým je společenská smlouva či listina nebo stanovky. Variantně je řešen pouze počet společníků a velikost podílů, počet jednatelů, existence a obsazení dozorčí rady a několik málo dalších ustanovení.

V České republice velmi dobře funguje automatizovaný on-line systém pro přípravu návrhu na zápis do obchodního rejstříku. Žadatel vyplní variantní údaje a on-line systém je sám zkontroluje a připraví žádost, kterou lze on-line podepsat nebo vytisknout, opatřit ověřeným podpisem a odeslat na soud ve fyzické podobě. Je tedy zjevné, že přípravu jednoduchého zakladatelského jednání je možné řešit za pomoci on-line nástroje, který po zadání variantních údajů takový dokument zakladatelům vygeneruje v elektronické podobě a ti jej následně mohou přímo využít nebo jej vytisknout a využít v listinné podobě. Údajná stěžejní úloha notářů v těchto případech tedy není pravdivá a jedná se pouze o uměle vytvořené argumenty pro zachování stávajícího stavu.

Notáři by v budoucnu neměli hrát exkluzivní roli při zakládání firem. Podle České pirátské strany je možné obchodní společnost založit rychleji a levněji pomocí digitálního podpisu a on-line formuláře.

N

Notářská komora podporuje návrhy Evropské komise na využití digitalizace v právu obchodních společností, které by mělo zakládání obchodních společností zjednodušit, zrychlit a zlevnit. Současně se však domnívá, že

použití moderních technologií musí být vždy dostatečně bezpečné, aby nedošlo k jejich zneužití. Z tohoto důvodu vnímá roli notáře při zakládání obchodních společností a jejich zápisu do obchodního rejstříku jako tradiční a klíčovou.

Z hlediska elektronicky činěných úkonů je nutno mít na zřeteli, že jak nařízení eIDAS, tak česká právní úprava zrovnoprávňují elektronický podpis s vlastnoručným podpisem jednatelky osoby. Avšak elektronický podpis není totéž jako podpis úředně ověřený. Při on-line úkonech na dálku nelze nikdy s jistotou říci, zda je skutečně učinil žadatel sám, dobrovolně a bez nátlaku. To je také důvod, proč se společnost zatím zdráhá zavést elektronické parlamentní či prezidentské volby.

Dalším zcela zásadním působením notáře při zakládání obchodních společností je sepisování právních jednání formou notářského zápisu. Notářský zápis je považován ze zákona za veřejnou listinu, která má na rozdíl od různých webových formulářů zcela výjimečné právní postavení. Je-li určitá skutečnost potvrzena ve veřejné listině, zakládá to vůči každému plný důkaz o pravosti listiny, jakož i o skutečnosti, u níž notář potvrdil, že se za jeho přítomnosti udála. Jde o jeden ze základních právních prostředků, který v kontinentálním právu zvyšuje jistotu právních vztahů. Spory, které kontinentální systém svými prostředky nedokáže řešit v přijatelném čase, způsobují nejistotu, zpomalují dynamiku rozvoje společnosti a brzdí ekonomické aktivity. Na rozdíl od anglosaského typu práva, vyznávajícího právní kulturu sporů, kontinentální systém za účelem právní jistoty zaměřuje své prostředky především na prevenci. Proto v něm působí instituce notářství zajišťující bez nákladů pro stát významnou preventivní roli. Ta v tomto případě zajišťuje jednoznačnou identitu zakladatele a zákonnost celého procesu.

Se zohledněním těchto faktorů nelze proto tvrdit, že anglosaské formulářové pojetí zakládání obchodních společností je kvalitnější. Nelze ani příliš argumentovat tím, že je levnější. Je v něm sice možné založit obchodní společnost téměř zadarmo, avšak následně vyžaduje její roční servis mnohem vyšší náklady. Například v americkém státě Nevada činí takový roční poplatek 500 dolarů. Teprve po jeho úhradě společnost obdrží licenci k podnikání na další rok.

Zcela nesrovnatelným s anglosaským systémem je též aspekt právní jistoty, závaznosti a spolehlivosti údajů v obchodním rejstříku. Zatímco české a kontinentální právo poskytují ochranu každému, kdo jedná v důvěře v zápis do obchodního rejstříku, například britský obchodní rejstřík Companies House na každém svém výpisu upozorňuje, že nemůže zaručit správnost a úplnost údajů v rejstříku. Navíc na svých internetových stránkách pak Companies House upozorňuje podnikatele, že měsíčně eviduje 50 až 100 pokusů o krádež identity společnosti.

Radim Neubauer
prezident
Notářské komory ČR

PROTI